

Sygn.akt III AUa 944/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę wcześniejszą

na skutek apelacji wnioskodawcy A. M.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w B. V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 lipca 2012 r. sygn. akt V U 1450/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 944/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 13 października 2011 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił A. M. prawa do emerytury. Organ rentowy stwierdził, że nie udowodnił on wymaganego, co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył okresów zatrudnienia: od dnia 15 czerwca 1981 roku do dnia 30 września 1982 roku oraz od dnia 2 września 1985 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w Fabryce (...) w C..

A. M. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się przyznania prawa do emerytury po uprzednim zaliczeniu do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 15 czerwca 1981 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w w/w zakładzie pracy.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 9 lipca 2012 roku oddalił odwołanie. Wskazał, że poza sporem pozostawały następujące okoliczności: ukończenie przez odwołującego 60-go roku życia, udowodnienie ogólnego stażu pracy oraz nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego - będące warunkami do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach określonymi w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.). Z ustaleń Sądu I instancji wynika również, że na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 22 listopada 2011 roku A. M. od dnia 19 października 2011 roku jest uprawniony do świadczenia przedemerytalnego. Okolicznością sporną było ustalenie, czy praca w okresie od dnia 15 czerwca 1981 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w Fabryce (...) w C. była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych (pracą zgrzewacza), a w konsekwencji, czy odwołujący legitymuje się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. W celu ustalenia charakteru pracy A. M. Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z akt osobowych, dowód z zeznań świadków: A. J., Z. M. oraz L. M. oraz dowód z zeznań odwołującego przesłuchanego w charakterze strony. Z uwagi na rozbieżności w zeznaniach świadków co do pracy A. M. na stanowisku zgrzewacza w pełnym wymiarze czasu pracy oraz treść dokumentów znajdujących się w aktach osobowych Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy Z. C. Biegły sądowy wskazał, że w spornym okresie A. M. zajmował stanowiska: ślusarza, ślusarza-montera, ślusarza-zgrzewacza oraz zgrzewacza-ślusarza. Zdaniem biegłego w ramach spornego okresu jedynie okres zatrudnienia od dnia 1 lutego 1987 roku do dnia 31 stycznia 1990 roku na stanowisku brygadzysty grupy pracowników zgrzewania i spawania podlega uwzględnieniu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, jako praca określona w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 załącznika do w/w rozporządzenia - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W pozostałym spornym okresie, zgodnie z opinią biegłego sądowego, odwołujący nie pracował w szczególnych warunkach w myśl przepisów w/w rozporządzenia. Sąd Okręgowy w celu rzetelnego ustalenia charakteru pracy A. M. w spornym okresie przychylił się do jego wniosku i po raz kolejny przesłuchał świadków. Zdaniem Sądu I instancji uzupełniające zeznania świadków nie zasługiwały na danie im wiary, były tendencyjne i ukierunkowane na wykazanie, iż odwołujący w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Biegły sądowy po zapoznaniu się z powyższymi zeznaniami podtrzymał swoje stanowisko co do oceny charakteru pracy odwołującego. Sąd Okręgowy ocenił, iż opinia biegłego sądowego jest rzetelna, została sporządzona po dokonaniu analizy dokumentacji oraz zeznań świadków, przez specjalistę posiadającego fachową wiedzę z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy potwierdzoną wieloletnim doświadczeniem zawodowym. Zdaniem Sądu I instancji z powyższych względów opinia ta jest wartościowym środkiem dowodowym. Sąd Okręgowy podzielając powyższą opinię stwierdził, że odwołujący nie legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, zatem nie spełnia wszystkich warunków do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy jak w sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c.

A. M. zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.) i przyjęcie, że odwołującemu nie przysługuje prawo do emerytury oraz nieuwzględnienie wykazu A, działu XIV, poz. 12, pkt 13 i 4, stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MG z 1985 roku, Nr 1, poz. 1),

- błędną ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie przez jego wybiórczą i chaotyczną analizę, co doprowadziło Sąd do niezgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy wniosku, że od dnia 15 czerwca 1981 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w Fabryce (...) w C. odwołujący nie wykonywał pracy zgrzewacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wskazując na powyższe zarzuty odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i prawnych oraz przez ich pryzmat dokonał słusznych wywodów w przedmiocie prawa odwołującego do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach według przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.). Sąd II instancji podziela dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenie, iż praca w warunkach szczególnych nie była przez A. M. wykonywana w wymiarze co najmniej 15 lat, tj. w wymiarze pozwalającym na przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Powyższego ustalenia Sąd Okręgowy prawidłowo dokonał po przeanalizowaniu materiału dowodowego w postaci zeznań świadków oraz dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych odwołującego.

W odniesieniu natomiast do przeprowadzonego przez Sąd I instancji dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy należało wskazać, że Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 30 marca 2000 roku w sprawie o sygn. akt II UKN 446/99 (OSNP 2001/18/562, lex numer 48778), iż ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, stosownie do § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia, nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na okoliczność ustalenia, czy praca, jaką wykonywał A. M. w spornym okresie w Fabryce (...) w C., była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych. Ustalenie w/w okoliczności może zostać dokonane przez Sąd na podstawie dowodów innych niż opinia biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Należało bowiem rozstrzygnąć, czy prace wykonywane przez odwołującego w spornym okresie odpowiadają pracom ujętym w wykazie A załącznika do w/w rozporządzenia, zaś dokonanie kwalifikacji przez pryzmat w/w rozporządzenia nie wymaga zasięgnięcia u biegłego wiadomości specjalnych. Z powyższych względów Sąd II instancji nie podziela stanowiska Sadu Okręgowego, uznającego opinię biegłego sądowego za istotny dowód w sprawie.

W ocenie Sądu II instancji w odniesieniu do spornego okresu zatrudnienia odwołującego w Fabryce (...) w C. zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zwłaszcza w postaci dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych, jak też zeznań świadków – wbrew twierdzeniu apelacji – nie pozwala na dokonanie ustalenia, że odwołujący w wymiarze co najmniej 15 lat wykonywał pracę odpowiadającą pracy określonej w wykazie A załącznika do w/w rozporządzenia.

Jak wynika zarówno z treści zeznań świadków A. J. (k. 27, 81), Z. M. (k. 27-28, 81) oraz L. M. (k. 28, 81), zeznań A. M. przesłuchanego w charakterze strony (k. 37, 133 v.-135), jak też dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych, w ramach spornego okresu zatrudnienia odwołujący w okresie od dnia 15 czerwca 1981 roku do dnia 30 września 1982 roku pracował na wydziale W2, natomiast w okresie od dnia 1 października 1982 roku do końca spornego okresu, tj. do dnia 31 grudnia 1998 roku, wykonywał pracę na wydziale W3 w/w zakładu pracy.

Zdaniem Sądu II instancji nie można uznać, by w spornym okresie odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę zgrzewacza, czyli pracę określoną w wykazie A, dziale XIV, poz. 12 załącznika do w/w rozporządzenia. Wprawdzie okoliczność taką potwierdzili świadkowie L. M. (k. 28) i w uzupełniających zeznaniach A. J. (k. 81) oraz Z. M. (k. 81), jednakże w świetle dokumentacji znajdującej się aktach osobowych nie sposób jest dać wiarę powyższym zeznaniom. Jak wynika bowiem z akt osobowych odwołującego od dnia 15 czerwca 1981 roku A. M. na własną prośbę został przeniesiony ze stanowiska ślusarza montażowego na stanowisko ślusarza-zgrzewacza. Od dnia 1 października 1982 roku nastąpiła zmiana umowy o pracę na mocy porozumienia stron i odwołujący został przeniesiony, jak wynika z dokumentu znajdującego się w aktach osobowych, z dotychczas zajmowanego stanowiska ślusarza wydziału W2 na stanowisko ślusarza wydziału W3. Z kolejnych dokumentów wystawianych przez zakład pracy (z dnia 28 października 1982 roku, 12 stycznia 1984 roku oraz 1 kwietnia 1985 roku) również wynikało, że A. M. zajmuje stanowisko ślusarza. W dniu 28 sierpnia 1985 roku odwołujący wystąpił do pracodawcy z prośbą o zmianę angażu ze stanowiska ślusarza na stanowisko zgrzewacza, argumentując, iż faktycznie wykonuje pracę na stanowisku zgrzewacza. W odpowiedzi na powyższe podanie nastąpiła zmiana umowy o pracę od dnia 2 września 1985 roku, polegająca na tym, że przeniesiono odwołującego ze stanowiska ślusarza na stanowisko zgrzewacza-ślusarza. Od dnia 1 lutego 1987 roku powierzono A. M. wykonywanie funkcji brygadzysty grupy pracowników wskazanych przez kierownika wydziału W3, tj. brygadzysty odcinka zgrzewania i spawania. Z dniem 1 listopada 1989 roku wypowiedziano odwołującemu umowę o pracę w części dotyczącej warunków pracy i płacy w ten sposób, że od dnia 1 lutego 1990 roku zaproponowano objęcie stanowiska zgrzewacza-ślusarza W3. Odwołujący przyjął zaproponowane nowe warunki pracy i płacy. We wszelkich dokumentach znajdujących się w aktach osobowych dotyczących okresu po dniu 1 lutego 1990 roku jako stanowisko odwołującego wskazywano stanowisko zgrzewacz-ślusarz. W dniu 23 października 1998 roku została po raz kolejny zmieniona umowa o pracę, z tym, że zmiana dotyczyła tylko miejsca wykonywania pracy, nie zaś rodzaju zajmowanego stanowiska (ze zgrzewacz-ślusarz W3 na zgrzewacz-ślusarz (...)). Powyższe stanowisko, zgodnie z dokumentacją znajdującą się w aktach osobowych, odwołujący zajmował do końca spornego okresu zatrudnienia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego należy mieć na względzie okoliczność, iż dowody znajdujące się w aktach osobowych są dokumentami źródłowymi, co do których należy uznać, iż mają duże znaczenie dowodowe. Inaczej, zdaniem Sądu II instancji, należy zaś ocenić zeznania świadków, gdyż dotyczą one okoliczności, które miały miejsce nawet 30 lat temu. Z uwagi na tak znaczny upływ czasu od zdarzeń, których te zeznania dotyczą, nie sposób jest uznać, iż w sposób pełniejszy oddają one charakter pracy odwołującego w spornym okresie, niż materiały zgromadzone w aktach osobowych. Z dokumentów tych wynika natomiast, iż A. M. zajmował kolejno stanowiska: ślusarza-zgrzewacza (od dnia 15 czerwca 1981 roku), ślusarza (od dnia 1 października 1982 roku), zgrzewacza-ślusarza (od dnia 2 września 1985 roku), brygadzysty odcinka zgrzewania i spawania (od dnia 1 lutego 1987 roku) oraz ponownie zgrzewacza-ślusarza (od dnia 1 lutego 1990 roku). Zatem (poza okresem pracy na stanowisku brygadzysty odcinka zgrzewania i spawania) zajmował bądź stanowiska łączone, bądź też stanowisko ślusarza. Praca ślusarza nie jest pracą w szczególnych warunkach w myśl przepisów w/w rozporządzenia. Inną rzeczą jest to, że uzupełniające zeznania świadków, jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, wyraźnie są nakierowane na wykazanie, iż odwołujący w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, tj. w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności zgrzewacza, czyli pracę określoną w wykazie A, dziale XIV, poz. 12 załącznika do w/w rozporządzenia. Powyższa okoliczność dodatkowo, zdaniem Sądu II instancji, utwierdza w przekonaniu, że twierdzenia odwołującego, jakoby pracował wyłącznie jako zgrzewacz, są niewiarygodne.

Sąd Apelacyjny nie neguje tego, że A. M. w ramach swoich pracowniczych obowiązków wykonywał m.in. pracę zgrzewacza. Zaliczenie jednak okresu pracy do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach wymaga, aby praca ta była wykonywana w myśl § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie Sądu II instancji, odwołujący musiał również wykonywać prace ślusarza, mając częściowo taki zakres obowiązków. Zupełnie niewiarygodnym jest, że odwołujący pracował stale jako zgrzewacz, natomiast otrzymywał szereg angażu na różne stanowiska, przy czym nie było to nigdy stanowisko zgrzewacza, zaś co najwyżej stanowisko łączone zgrzewacza-ślusarza. Gdyby dać wiarę twierdzeniom odwołującego za zupełnie nieracjonalne i niezrozumiałe należałoby uznać stanowisko pracodawcy, który zatrudniając A. M. stale na tym samym stanowisku pracy, na piśmie powierzałby mu wykonywanie różnych obowiązków. Zdaniem Sądu Apelacyjnego jako niewiarygodne należało

również ocenić uzupełniające zeznania świadka Z. M. (k. 81), który podał, iż czynności ślusarskie były przez odwołującego wykonywane wyłącznie po godzinach pracy, zaś w normalnych godzinach pracy zajmował się on wyłącznie zgrzewaniem.

Na uwagę zasługuje również okoliczność, że zmiana angaży dwukrotnie miała miejsce na wniosek odwołującego, przy czym w dniu 9 czerwca 1991 roku sam A. M. wnioskował o przeniesienie na stanowisko ślusarza-zgrzewacza (nie zaś zgrzewacza). Natomiast w dniu 28 sierpnia 1985 roku wprowadził wniosek o przeniesienie na stanowisko zgrzewacza, jednakże jego podanie zostało uwzględnione jedynie częściowo i od dnia 2 września 1985 roku otrzymał angaż na stanowisko zgrzewacza-ślusarza. Powyższe okoliczności, zdaniem Sądu II instancji, wskazują, że nie tylko pracodawca, lecz również odwołujący, uznawali, że wykonuje on pracę na stanowiskach łączonych.

Również dowody przedłożone w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym (tj. kserokopia odpisu protokołu z przekazania odcinka hali oraz notatki świadka L. M.), w których wskazano jako stanowisko pracy odwołującego stanowisko zgrzewacza, nie dowodzą tego, że praca przy zgrzewaniu była przez niego wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu I instancji, iż w ramach spornego okresu zatrudnienia jedynie okres pracy na stanowisku brygadzysty odcinka zgrzewania i spawania (tj. od dnia 1 lutego 1987 roku do dnia 31 stycznia 1990 roku) podlega zaliczeniu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jako praca określona w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 załącznika do w/w rozporządzenia - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, czyli prace wymienione w wykazie A, dziale XIV, poz. 12 załącznika do w/w rozporządzenia.

Tym samym Sąd I instancji słusznie uznał, że A. M. nie legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, a tym samym nie spełnia wszystkich warunków niezbędnych do przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Zarzuty apelacyjne okazały się zatem nieuzasadnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

A.K.